

присвячені дослідження І. Грінченко, Т. Дереди, М. Дутчака, С. Кшиштановича, О. Цибанюк. Проблемам визначення ефективності системи фізичного виховання школярів Румунії, особливостям організації оцінювання даного предмета в загальноосвітніх школах та ліцеях присвячені роботи Г. Арделеана, І. Попеску.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті виокремлюємо аналіз змісту, форм і методів оцінювання результативності шкільного фізичного виховання в Румунії згідно Національної системи оцінювання предмету фізичне виховання і спорт.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням

здобутих наукових результатів. Оцінювання як обов'язковий етап в організації та управлінні навчально-виховним процесом фізичного виховання має чітко визначену мету та завдання. І здійснюється задля виявлення результатів учнів та досягнутого прогресу у вирішенні поставлених завдань [5, с. 129-139.]. Процес оцінювання у нашому конкретному випадку передбачає перевірку, оцінку та облік отриманих результатів [1, с. 108].

Перевірка комбінує ідентифікацію виконання вправ, рухових умінь і навичок, що засвоюються або якостей, які розвиваються у виховному процесі та під час самостійних занять. Відповідно, оцінювання здійснюється шляхом усного виразу кваліфікаційного типу – «незадовільно», «задовільно», «добре» та «відмінно» або цифрових символів. Можливість вимірювати результати забезпечує об'єктивність і коректність оцінювання, і, відповідно коли результати не можна виміряти, а лише бачити, наприклад оцінити техніку виконання або техніко-тактичні дії цілої команди і кожного окремого гравця, оцінювання характеризується як суб'єктивне [7; 8].

До причин, що обумовлюють суб'єктивність оцінки П. Попеску відносить: рішення прийняті поспіхом; прагнення учителя мотивувати невпевнених у своїх силах, сором'язливих, лінивих школярів; невтриманість вчителя; недостатня підготовка педагога саме у питаннях оцінювання; евентуальний, можливий за певних обставин негативний вплив інших представників педагогічного колективу та родин учнів; несприятливі умови оточуючого середовища – шум в залі або на майданчику, сигнали, крики вболівальників або учасників [7].

В організованому процесі фізичного виховання учнів передбачено трансформацію оцінювання учнів в самооцінювання учнів, трансформацію, сутністю якої є увага до власної підготовленості – досконалої чи недосконалої, високого чи недостатнього рівня, вдалої або не вдалої, результативної чи ні. Саме самооцінка передбачає концентрацію уваги вихованців на власних рухах, поведінці, вчинках,

поразках або перемогах, і що важливо, об'єктивність цього процесу формується тривалий період, вимагає від учнів усвідомлення своїх фізичних і психічних можливостей, а також самоконтролю.

Дослідник проблем оцінювання рівня фізичної підготовки населення країни В. Павелку визначає функції та загальні критерії, згідно яких здійснюється безпосереднє визначення. Так, функціями автор називає інформативну (несе тематичний зміст для учнів, вчителів, батьків, керівників гуртків); управлінську, (зокрема навчально-виховним процесом); виховну (мотивація учнів до участі у визначенні власних можливостей і самооцінювання); «каталізатора» (стимулювання досягнення певного рівня результатів учнів); мотивуючу – задля активізації школярів виставлення більшого балу, чим вони заслуговують; шокуючу (в оригінальному тексті «патологічну» – О.Ц.), скільки оцінка приводить до психологічного дискомфорту, стресу та дисбалансу (невдача, поразка, заступ у стрибках у довжину, хиба, дискваліфікація, падіння з снаряду) [6, с. 111].

Відповідно, виокремлено систему критеріїв за якими здійснюється оцінювання учнів, яка впливає із завдань аналізуємого навчально-виховного процесу фізичного виховання. Незалежно від об'єкту освіти (заклад дошкільної освіти, школа, гімназія, ліцей, університет) в якому проводиться оцінка основними критеріями названі 1) загальний прогрес або регрес, що досягнутий учнями або студентами; 2) кількість і якість рухових дій засвоєних відповідно до вимог навчальних програм; 3) рівень використання в щоденному житті даних вправ; 4) можливість займатися фізичними вправами самостійно; 5) спроможність школяра синтезувати, видозмінити або реструктурувати засвоєнні раніше елементи залежно від ситуації; 6) рівень теоретичних знань учнів за загальною тематикою «Фізичне виховання і спорт»; 7) рівень фізичного розвитку та 8) відвідування уроків та участь у заходах як віддзеркалення ставлення учнів до фізичного виховання; 9) прагнення виконувати функції помічників та асистентів організаторів [3].

А методи, що відповідають передусім вищевизначеним критеріям і дозволяють відповідно оцінити та перевірити ефективність організації фізичного виховання і спортивної діяльності в школі. До них, «методів перевірки» належить:

- тестування згідно унітарної системи перевірки та оцінювання або тестів вибраних викладачем;
- тестування умінь і навичок, що є визначальними в певному виді спорту;
- тестування рухових умінь і навичок у загальних, стандартних умовах;
- тестування теоретичних знань у спеціальних спортивних класах ліцеїв та гімназій;
- визначення показників фізичного розвитку;

- рівень виконання учнями організаторських і методичних завдань (проведення фрагменту уроку, щоденної гімнастики, показових виступів);

- спостереження (реакція на навантаження, розвиток втоми та її ознаки).

Науковці Румунії – Г. Арделеан, П. Попеску визначають одним із найактуальніших напрямів дослідження потребу акцентування на визначення правильних зразків поведінки в процесі фізичного виховання при підготовці фахівців; причини появи суб'єктивізму в оцінюванні результатів учнів під час рухової та спортивної діяльності [1; 7].

Процес формування єдиної системи оцінювання у галузі фізичного виховання і спорту в країні перебував у стані систематичного розвитку, тести і норми змінювались як кількісно, використовувались різноманітні методики, зокрема іноземного походження.

Так, скомпілювавши досвід радянської системи оцінювання ефективності фізичної культури і спорту (ГТО та БГТО) та системи Німецької демократичної республіки, у 1973-1974 навчальному році у практику роботи шкіл Румунії була введена Єдина система перевірки і оцінки (ЄСПО), що функціонувала в країні без змін до 1986 року [2]. І, відповідно, у 1986 році не була відмінена, а, згідно інструкції № 6226/1986 була видозмінена та посилена – доповнена тестами задля виявлення спортивних здібностей (в оригінальному тексті «талантів» – О.Ц.) у школярів з метою досягнення високих спортивних результатів у близькому та далекому майбутньому. Саме тому назву було змінено на Єдину систему перевірки, оцінки та виявлення (ЄСПОВ), яка, в свою чергу, об'єднала три групи тестувань:

- обов'язкові тести, що охопили нормативи перевірки рівня розвитку фізичних якостей, в якій входили, зокрема, спринтерський біг, стрибки в довжину з місця, кидання м'яча двома руками вперед і назад через голову, метання на дальність, кросовий біг тощо;

- обов'язкові тести для перевірки якості техніки виконання певних спортивних дій: вільні вправи з гімнастики або акробатики, стрибок через «козла; техніко-тактичні прийоми у двосторонній спортивній грі; техніко-тактичні прийоми в зимових видах спорту; техніка плавання;

- вимоги щодо участі у масових спортивних і неспортивних заходах – змаганнях, святах, спортивних демонстраціях і парадах, туристичних походах [4, 47 р.].

Єдина система перевірки і оцінювання, яка використовувалась згідно інструкцій Міністерства освіти і навчання № 6226/1986 була скасована у 1999 році [9, с. 34].

Частиною реформ в системі освіти Румунії (початковій, гімназійній, ліцейній і професійній), що відбулись на початку 2000-х рр. стало

запровадження «Національної системи оцінювання у фізичному вихованні і спорті». Головним завданням стало визначення результатів впровадження нових навчальних планів в закладах освіти, регулятор процесу фізичного виховання учнів і удосконалення педагогічних стратегій [9].

Критерії оцінювання, передбачені даною системою, використовуються для визначення рівня виконання поточних завдань і кінцевих результатів (на кожному циклі навчання), так і завдань для кожної вікової категорії в опануванні основних рухів, так і видів шкільного спорту.

Необхідно наголосити, що дана система оцінювання адресована лише класам, для яких предмет фізичне виховання і спорт включений у загальний шкільний розклад. Згідно документу, незалежно від власника, концепції управління – автономії, типу навчального закладу, вчителі оперують адекватними інструментами оцінювання. Система включає: методологію застосування системи; якості і компетенції, які підлягають оцінюванню; контрольні завдання як інструменти визначення; мінімальні показники для переведення в наступний клас; опис завдань.

Національна система охоплює методологію оцінювання компетенцій, розвитку фізичних якостей, яких необхідно досягти в межах виконання навчального плану фізичного виховання і спорту в контексті загального розкладу. В залежності від типів уроків, що використовуються, система доповнюється оцінками інших компетенцій і здібностей.

Система передбачає 2-3 варіанти тестів оцінки основних компетенцій та здібностей задля щорічного можливого вибору учнями:

- початкове навчання – два тести для оцінки фізичних якостей, 2 – оцінювання навичок основних рухів, 2 оцінювання елементарних спортивних навичок;

- гімназійне навчання – 1-2 тести для оцінки фізичних якостей, 1-2 тести з розділу «Легка атлетика» і по 1 нормативу з гімнастики і спортивної гри (на вибір);

- навчання в ліцеях і професійному навчанні – по 1 тесту для оцінки кожної з фізичних якостей, з легкої атлетики, гімнастики і спортивної гри, зимовому виду спорту.

Оцінювання фізичних якостей передбачає оцінку набутих якісних і кількісних показників на початку і в кінці навчального року, як наслідок впливу всіх форм, методів і засобів (специфічних і неспецифічних), що були використані під час уроків. Оцінювання тестів, притаманних певним видам спорту здійснюватиметься, згідно документу, впродовж одного або більше семестрів в залежності від змісту і складності уроків. Так, оцінювання витривалості учня можна оцінити як шляхом виконання тестових завдань з легкої атлетики, так і тестів для оцінки фізичних якостей.

Залежно від матеріально-технічних умов, створених у конкретному закладі освіти та рівня власної підготовки вчитель фізичної культури може: обрати нормативи з бігу на короткі або середні дистанції; 1-2 тести з легкої атлетики (стрибки, метання); оцінити 1 елемент гімнастики; 1-2 спортивні гри; вибрати альтернативні види спорту. В свою чергу, учні можуть вибирати тести в залежності від пропозиції, інтересу і готовності, але обов'язково: 1-2 тести для оцінки фізичних якостей, 1-2 тести з розділу «Легка атлетика» і по 1 нормативу з гімнастики і спортивної гри (на вибір). Крім того, вони можуть обрати для себе «заміну» – оцінки в альтернативних видах спорту.

Загальна оцінка виставляється на основі отриманих результатів, враховуючи стан здоров'я, фізичної підготовки, ставлення до процесу навчання і досягнутого прогресу, зафіксованого в індивідуальній картці.

Національна система передбачає мінімальний рівень «достатній», еквівалентний оцінці 5. За потреби визначення рівня нижче «достатнього» методичні комісії вчителів або кожний вчитель фізичного виховання і спорту розроблятиме власну шкалу оцінок, а цінність досягнень будуть оцінені в залежності від того, скільки годин на тиждень займався учень і конкретних умов. Оцінювання тестів для альтернативних видів спорту також буде визначений на рівні педагогічного колективу окремої школи.

Обов'язковою умовою стало оприлюднення системи оцінювання – у вигляді інформаційного стенду, на сайті закладу освіти та шляхом ознайомлення всіх учнів з змістом тестів та нормативів та специфікою оцінювання. Реєстрація результатів кожного учня здійснюється шляхом заповнення індивідуальної картки [9].

Висновки із цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямку. Отже, процес формування єдиної системи оцінювання у галузі фізичного виховання і спорту в країні перебував у стані систематичного розвитку, тести і норми змінювались як кількісно, використовувались різноманітні методики, зокрема іноземного походження. У подальшому, варто проаналізувати зміст індивідуальної картки учня, виокремити порядок її заповнення у пролонгованому форматі тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Арделеан Г.І. Реформування системи фізичного виховання школярів Румунії: дис...канд. з фізичного виховання і спорту: 24.00.02. Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Гнатюка. Т., 2000. 176 арк
2. Попеску І.К. Физическое воспитание общеобразовательных школах социалистической республики Румынии. автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.734. ГЦОЛИФК. Москва, 1971. 32 с.
3. Cerghit I. Metode de învățământ, Editura didactică și Pedagogica R.A. București, 1997. 271 p.
4. Curriculum National – Programe școlare – Aria curriculara Educație Fizică și Sport. București, 1999. 47 p.
5. Farcaș V. Sinalitatea colectivului de elevi în activitatea sportivă – recreativă, Sportul de performanță. Sesiunea de comunicări. București, 1992. P.129-139.
6. Pavelcu V. Principii de docimologie, Editura Didactică și Pedagogică. București, 1995. 260 p.
7. Popescu C. Antrenorul – profilul, personalitatea și munca sa. Editura Sport – Turism. București, 1979. 216 p.
8. Popescu P. Citat de Gh. Cârstea în Educație Fizică – fundamente teoretice și metodice, Casa de Editură Peetru Maior, 1999. 233 p.
9. Sistemul Național Școlar de Evaluare la Disciplina Educație Fizică și Sport. București, 1999. 45 p. http://www.ipsiasi.ro/documente/legislatie/mects/brosura_evaluare.pdf.